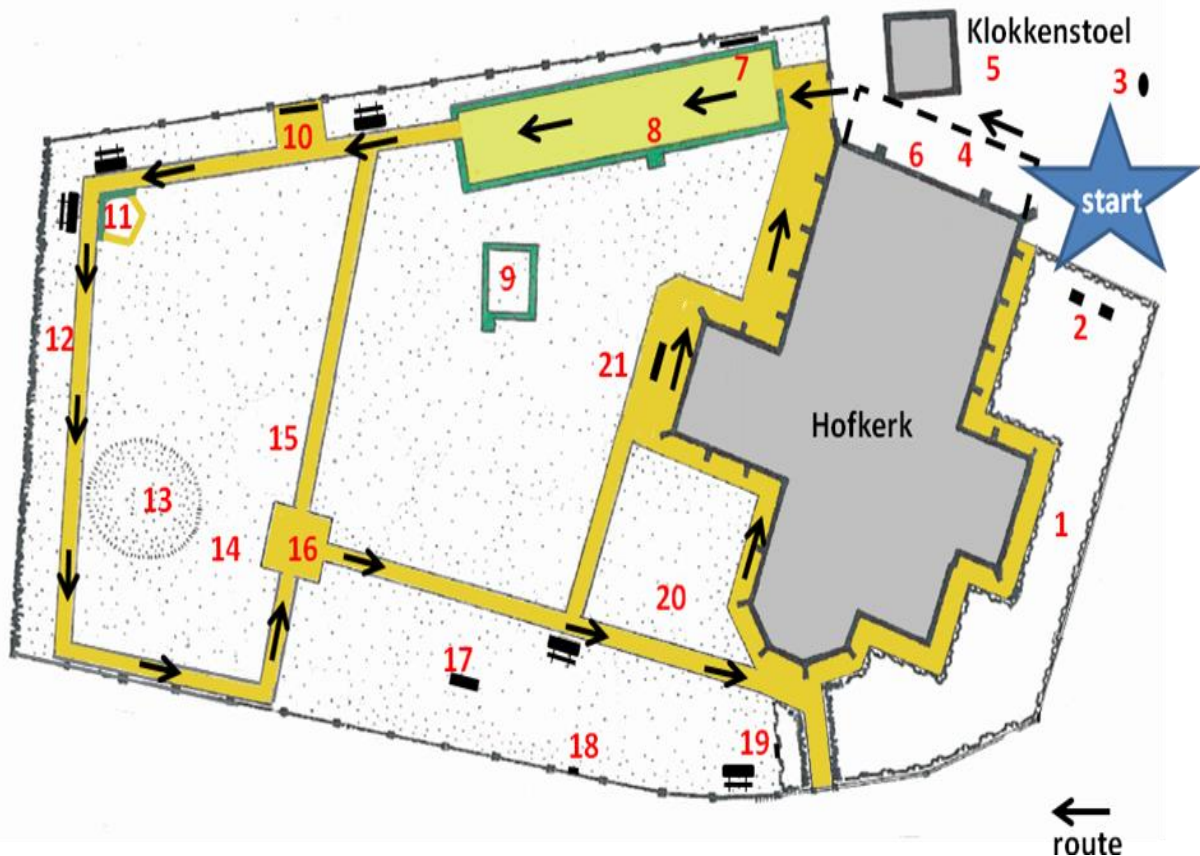

Rondwandeling over de historische begraafplaats bij de Hofkerk

→ 1. Duizend jaar begraafplaats

De geschiedenis van de Bergeijkse Hofkerk begint in de 10de eeuw. De doden werden vanaf het begin in of bij de kerk begraven. Eerst aan deze kant, de noordkant. Veelal werden de overledenen bij het begraven in doek gewikkeld en op een bedje van stro gelegd. Pas na 1400 kwam het begraven in een kist in zwang. Bij het archeologisch onderzoek in 2011 zijn graven uit de 12de en 15de eeuw bloot gelegd.

Na het einde van de 80-jarige Oorlog met de vrede van Munster in 1648 kwam de kerk in protestantse handen, maar de katholieken bleven naast de protestanten aan deze zijde begraven worden.

Na de teruggave van de kerk aan de katholieken in 1798 bleef dit gezamenlijk begraven aanvankelijk bestaan. Pas in 1863 kregen de protestanten een eigen plekje aan het Keulse Pad (thans de Bucht).

De 'rijke stinkers' mochten na 1827, door een nieuwe wet niet meer in de kerk begraven worden. De notabelen werden toen aan de oostkant van de kerk begraven.

In 1949 werd een nieuw katholiek kerkhof aangelegd tussen Molenakkers en Brouwershof. Het kerkhof bij de Hofkerk werd in 1968 gesloten.

→ 2. Douanepalen

Bij de vrede van Munster in 1648 viel Nederland uiteen in de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden (het latere België). Er was een duidelijke grens met een douane en douanepalen. Bij het passeren van de grens moesten in-, uit- of doorvoerrechten worden betaald. Deze twee natuurstenen douanepalen zijn van de oude landsgrens en in de 19^e

eeuw in de buurt van de kerk terecht gekomen. In 1996 zijn bij gelegenheid van 200 jaar provincie Noord Brabant deze palen gerestaureerd en voorzien van glazen bordjes en verhuisd naar de noordzijde van de kerk. Op het rechter bordje wordt aandacht besteed aan dit jubileum. Op het linker bordje staat het wapen van de Admiraliteit van de Maas, dit was toentertijd de instantie die in-, uit- en doorvoerrechten mocht innen.

→ **3. Steen dorpsomroeper**

Deze steen markeert de plaats waarop de dorpsomroeper 's zondags na de laatste mis klom om het dorpsnieuws te verkondigen. De steen werd ook wel afroepsteen genoemd. De berichten, die de dorpsomroeper moest aflezen, leverden de mensen bij hem in tegen betaling. De berichten varieerden van aankondigingen van een geitenmarkt, een gemeentelijke houtverkoop, de verkoop van biggen of ander vee en noodslachtingen. De reeks berichten werd vast afgesloten met: 'zegt het voort, zegt het voort'.

→ **4. Contouren middeleeuwse kerk met toren**

In het plaveisel voor de kerk zijn de contouren te zien van de kerk voordat de toren in 1650 instortte en twee traveeën van het schip van de kerk verwoestte. In 1888 is het middenschip weer verlengd. Maar de totale kerk bleef iets korter dan voorheen, zoals de contouren laten zien.

→ **5. Klokkenhuis**

Het klokkenhuis, in de volksmond ook luidhuis genaamd, werd gebouwd in 1669 als compromis, omdat er geen geld was om de in 1650 ingestorte toren te herbouwen. Het informatiebord naast de deur geeft meer details over het klokkenhuis.

→ **6. Hofkerk**

Naast de hoofdingang wordt, in het kort, de geschiedenis van dit oudste gebouw van het dorp verteld.

→ **7. Informatiebord**

Het bord geeft algemene informatie over de Hofkerk met klokkenhuis, het kerkhof en begraven.

→ **8. Eerste school van Bergeijk**

In 1658 staat op deze plaats een eenvoudig houten gebouwtje dat met stro was bedekt. In 1747 werd het gebouw vervangen. Een buxus-haagje geeft de contouren aan van deze houten school. In 1840 werd de houten school vervangen door een stenen gebouwtje. In 1877 werd de school verplaatst naar de Schoolstraat, nu Burgemeester Magneestraat. De school stond tot 1965 op de plaats waar nu de Rabobank staat.

Voordat het gebouwtje op het kerkhof werd afgebroken was er een korte tijd een sigarenfabriek in gevestigd.

→ **9. Knekelhuis**

Een buxus-haagje geeft de contouren aan van het knekelhuisje dat hier stond. Dit was de berging voor het gereedschap van de grafdelvers en de beenderen uit geruimde graven. Deze werden opgeslagen, totdat ze opnieuw begraven werden.

In 1749 is het knekelhuisje vervangen door een nieuw gebouwtje. Begin 19de eeuw is het afgebroken.

→ **10. Gedenkplaat begraven personen**

Op deze gedenkplaat staan de namen van de personen die hier begraven lagen op het moment dat de begraafplaats werd gesloten in 1968.

Bij de grote ruiming in 1988 zijn 214 grafmonumenten geruimd, omdat ze in slechte staat waren. Op dit moment staan op het kerkhof nog 66 grafmonumenten.

→ **11. Algemeen monument voor gestorven kinderen**

Het kunstwerk in de vorm van een vlieger met aan de staart 'zwaaiend bronzen handjes' die meeliften naar de hemel is gemaakt door de plaatselijke kunstenares Mária van Iersel in 2011. Het monument is voor alle gestorven kinderen, die dood werden geboren of maar kort hebben geleefd. Op het monument is de volgende tekst aangebracht:

Vlieg kind

gedragen door de wind

Reik omhoog

ver voorbij de regenboog

→ **12. Begraaflocatie gedoopte kinderen**

Op deze plaats voor de heg werden de gedoopte kinderen begraven. Een paar monumenten van de kindergraven zijn nog bewaard gebleven.

→ **13. Calvarieberg**

De Calvarieberg of kruisheuvel verwijst naar de buiten Jeruzalem gelegen heuvel, waar Jezus gekruisigd werd. De calvariegroep bestaat uit een kruis met een stenen crucifix en beelden van Maria en Johannes aan weerszijde van het kruis.

De eerste beelden op de Calvarieberg waren van terracotta en gemaakt in 1888 te Parijs. Het kruis is van een eerdere datum. De huidige beelden van Maria en Johannes zijn geplaatst nadat de terracotta beelden vernield waren.

→ **14. Monumenten geestelijken**

De pastoors en andere priesters werden zo dicht mogelijk bij de Calvarieberg begraven. Monumenten van pastoor van Asten, 1831-1915 en pastoor Wolters, 1870-1915 zijn nog aanwezig.

Op het graf van pastoor van Asten is als symbool een miskelk afgebeeld. Dit symbool komt uitsluitend op priestergraven voor.

→ **15. Zicht op de Hofkerk**

Vanaf hier heeft men een mooi zicht op de kerk. Als eerste vallen de tufsteenlagen op tussen de bakstenen van de muur van het priesterkoor. Deze tufstenen kwamen van de in de middeleeuwen afgebroken romaanse kerk, die op deze plaats stond.

Ook is goed de verscheidenheid aan ramen van het middenschip te zien.

Het beeld dat is geplaatst in de topgevel van de zuidvleugel is van St. Paulus.

→ **16. Afscheidspleintje**

Een open pleintje voor de Calvarieberg waar de kist met de overledene in processie wordt heengebracht na de dienst in de kerk. Hier werd, indien door de familie gewenst, afscheid genomen van de overledene. Het meest indringende moment van het afscheid nemen, namelijk de confrontatie met het graf, wordt zo vermeden.

→ **17. Het leven gaat door**

Het bewijs dat het leven doorgaat wordt geleverd door dit bijzondere grafmonument. Een boom ontsproten midden in dit graf.

De tekst bij dit monument luidt:

In moeder aarde gaat nooit iets verloren en gaat het leven door in een andere vorm.

→ **18. Vogels en insecten**

Om meer vogels en insecten te lokken naar het kerkhof zijn op verschillende plaatsen vogelhuisjes opgehangen. Voor insecten is een zogenaamd 'insectenhotel' aanwezig, gemaakt van een schijf van een boomstam.

→ **19. Grafmonumenten**

Hier zijn nog een aantal grafzerken van bekende Bergeijkenaren te vinden, waarvan we er enkele noemen: Meester P.N. Panken, 1819-1904, o.a. bekend vanwege zijn geschriften over de geschiedenis van Bergeijk en omgeving., Doktersdynastie Raupp, geneesheren te Bergeijk van 1752-1878, Dokter M.C.Th.E. Duchâteau, gemeentegeneesheer te Bergeijk 1892-1903.

Het oudste graf dateert van 1844 en is van Anna Guillemboise.

Al de graven getuigen van een bepaalde soberheid. Ze zijn slechts spaarzaam versierd met symbolische en decoratieve details.

→ **20. Monument ongedoopte kinderen**

Godelieve Hoskam heeft in 2011 dit monument gemaakt voor de ongedoopte kinderen, die hier op deze plaats in ongewijde grond begraven werden. Het monument is een glazen schijf met daarop baby's, die rusten in engelenvleugels.

→ **21. Monument oorlogsslachtoffers**

De in 2011 geplaatste gedenksteen vermeld alle namen van personen uit Bergeijk, die slachtoffer werden van oorlogsgeweld na het begin van de Tweede Wereldoorlog.

31 personen stierven in de periode 1940-1945 en 5 personen kwamen daarna om het leven.

Ieder jaar vindt hier op 4 mei de dodenherdenking plaats.